

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/1999 vp

Hallituksen esitys laiksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 25 päivänä toukokuuta 1999 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (HE 12/1999 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- apulaisosastopäällikkö Sampsa Sivonen, maa- ja metsätalousministeriö

- johtaja Jukka Yli-Martimo, Lapin metsäkeskus
- johtaja Jorma Vierula, Etelä-Pohjanmaan metsäkeskus
- metsänhoitaja Juhani Kokkonen, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio
- osastopäällikkö Pekka Airaksinen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto.

Lisäksi Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund on antanut kirjallisen asiantuntijalauseannon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutoksia kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisen puuntuotannon kestävyuden turvaamiseksi tehtävän metsänuudistamisen määrittelyyn. Lain muihin edistämistoimenpiteisiin ehdotetaan lisättäväksi nuoren metsän hoitokohteelta korjattun energiapuun haketus.

Lisäksi ehdotetaan lain siirtymäsäännöstä muutettavaksi siten, että valtion varoja saadaan käyttää kumotun metsänparannuslain mukaisesti vuoden 2002 loppuun mainitun lain nojalla ai-

kanaan rahoitettujen metsänparannushankkeiden loppuunsaattamiseen.

Lakiin tehtäisiin myös eräitä valtion saamisen vakuutta ja pakkoperintää koskevia teknisiä tarkistuksia.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Energiapuun haketuslainsäädännön osalta laki on tarkoitettu saatettavaksi voimaan asetuksella sen jälkeen, kun Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt mainitun tuen ja olemaan voimassa 31.12.1999 asti.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

*Yleisperustelut***Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostaminen**

Esityksen perusteluissa on todettu, että Lapin laki oli säädetty määräaikaiseksi ja sen voimassaoloaika päättyi vuoden 1998 lopussa. Lapin lain voimassaoloajan päättyessä Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskuksissa oli keskennäisiä töitä hyväksytyinä.

Esityksen perustelujen mukaan keskeneräiset metsänuudistamiskohteet voitaisiin rahoittaa loppuun rahoituslain mukaisina toimenpiteinä, mikäli maanomistajat hakisivat hankkeiden rahoitukselle jatkoa. Rahoituslain mukaisen metsänuudistamisen rahoitusehdot ovat kuitenkin Lapin lain rahoitusehtoja heikommat. Koska rahoituslain ja Lapin lain rahoitusehdoissa on näinkin suuri ero, on pelättävissä, että maanomistajat eivät jatka töitä loppuun ja jo tehdyt työt menettävät merkityksensä ja metsänuudistaminen venyy. Vaarana on, että nämä alueet lisäävät vajaatuottoisten alueiden määrää Pohjois-Suomessa, jossa muutoinkin metsänuudistaminen on ongelmallista ankarista ilmasto-oloista johtuen. Tämän vuoksi esityksessä on ehdotettu rahoituslain määritelmään metsänuudistamisesta lisättäväksi ennen vuotta 1999 aloitetun uudistushakkuun jälkeinen metsänuudistaminen silloin, kun toimenpiteiden rahoittamisesta on tehty päätös Lapin lain nojalla.

Valiokunta toteaa, että esitys on sinänsä oikeasuuntainen ja helpottaa hankkeiden loppuun saattamista, mutta sulkee toisaalta soveltamisen ulkopuolelle ne hankkeet, joista rahoituspäätöstä ei ole voitu tehdä maa- ja metsätalousministeriön antamien myöntövaltuuksien puitteissa 31.12.1998 mennessä. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa jäljempänä, että lakiehdotukseen sisältyvää lisäystä rahoituslain määritelmään metsänuudistamisesta muutetaan niin, että metsänuudistamisella tarkoitetaan tältä osin Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain (1057/1982) nojalla laadituissa

suunnitelmissa määritellyjä metsän uudistamistöitä, joita koskevat rahoitushakemukset ovat saapuneet metsäkeskukseen viime vuoden loppuun mennessä.

Energiapuun haketustuki

Esityksessä ehdotetaan energiapuun haketuksen myönnettäväksi tukea siinä tapauksessa, että nuoren metsän hoitotyö tai energiapuun korjuu, josta korjattavan puun haketuksen tuki myönnettäisiin, olisi rahoitettu rahoituslain nojalla. Tukea voitaisiin myöntää vuoden 1999 loppuun.

Valiokunta viittaa maa- ja metsätalouvaliokunnan lausuntoon 9.10.1998 (MmVL 25/1998 vp) hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 1999, jossa valiokunta toteaa, että puun energiakäytön voimakkaaksi lisäämiseksi tehtävissä olevista vaikutukseltaan merkittävistä toimenpiteistä on toteuttamatta lähinnä vain metsähakkeen (ympäristö-) tuki. Tukea ehdotti Energiapuutyöryhmä (Työryhmämuistio MMM 1997:4) ja se olisi myös hallituksen samana vuonna hyväksymän Suomen energiastrategian mukainen. Lausunnossaan valiokunta viittasi edelleen työryhmän muistioon, jossa on todettu, että tärkein tekijä puupolttoaineiden käytön edistämiseksi on hintakilpailukyky, ja kiinnitti huomiota siihen, että taimikonhoidosta ja myöhästyneistä ensiharvennuksista saatavan metsähakkeen hintakilpailukyky on heikko. Olemassa olevaa tuotantokalustoa ei ole vielä pystytty hyödyntämään tehokkaasti, sillä yksiköt toimivat erittäin suurilla alueilla ja toimeksiantojen hajanaisuus vaikeuttaa tuotannon tehostamista. Mikäli metsähakkeen korjuutekniikkaa voitaisiin kehittää ja vakiinnuttaa, myös korjuukustannukset tulisivat alenemaan. Valiokunta katsoikin, että tuki hakkeen toimittajille edistäisi parhaiten laajamittaista metsähakkeen käyttöä ja kehittäisi samalla alan tuotantomenetelmiä. Jo väliaikainenkin tuki kiihdyttäisi alan tutkimusta ja tuotekehitystä. Tuottavuuden paraneminen lisäisi edelleen metsähakkeen käyttöä ja

siitä seuraavia myönteisiä vaikutuksia niin nuorten metsien hoitoon kuin työllisyyteen.

Mainitussa lausunnossa valiokunta esitti, että puuntuotannon kestävyden turvaamiseen tarjottuun tukeen ehdotetusta määrärahasta 10 000 000 markkaa kohdennettaisiin metsähaketta energiakäyttöön, muun muassa lämpö- ja/tai sähkölaitoksille ja/tai kiinteistöille, toimittaville tahoille. Näitä tahoja ovat esimerkiksi haketusta harjoittavat metsänomistajat, haketusurakoitsijat sekä nuoren metsän hoitoa organisoivat ja haketta välittävät metsänhoitoyhdistykset. Valiokunta piti tärkeänä, että tuki rajataan nimenomaan kotimaisen metsähakkeen hyödyntämiseen.

Edellä on jo todettu, että ehdotettua energia-puun haketustukea voitaisiin myöntää vain vuoden 1999 loppuun. Valiokunta tulee jäljempänä ehdottamaan lakiehdotuksen voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen muuttamista siten, että tukea koskevien säännösten määräaikaisuus poistuisi.

Metsänparannuslain mukaisten hankkeiden jatkaminen

Esityksen perusteluissa on todettu, että rahoituslain siirtymäsäännöksen 38 §:n 1 momentin nojalla voidaan kumotun metsänparannuslain (140/1987) mukaisesti aikanaan hyväksytyjä tai suunniteltuja hankkeita rahoittaa metsänparannuslain mukaisesti vuoden 1999 loppuun. Metsäkeskusten selvitysten mukaan metsäkeskuksissa tulee kuitenkin kumotun metsänparannuslain nojalla hyväksytyjä hankkeita jäämään siirtymäkauden jälkeen kesken.

Perustelujen mukaan metsänparannuslain mukaisina suunnitellut tai hyväksytyt hankkeet voitaisiin saattaa loppuun rahoituslain nojalla, mikäli maanomistajat hakisivat rahoituslain mukaista rahoitusta. Maanomistajaa ei kuitenkaan metsänparannuslain nojalla voida velvoittaa töiden loppuunsaattamiseen. Metsänuudistamistöiden osalta metsälaki (1093/1996) velvoittaa maanomistajan huolehtimaan metsänhakuun jälkeen uuden puuston aikaansaamisesta. Kunnostusojitus- ja metsätienrakennushankkeiden

osalta velvoitetta töiden loppuunsaattamiseen ei ole. Tällöin toteutustöiden jäädessä kesken tähän asti hankkeisiin käytetyt valtion varat olisivat menneet hukkaan.

Edellä esitetyillä perusteilla esityksessä on ehdotettu, että valtion varoja voitaisiin käyttää kumotun metsänparannuslain mukaisesti vuoden 2001 loppuun sellaisten metsänparannushankkeiden rahoittamiseen, joista metsäkeskus on tehnyt rahoituspäätöksen ennen 1 päivää syyskuuta 1998.

Valiokunta toteaa, että ehdotetun säännöksen soveltamisen ulkopuolelle jäisivät ne metsän uudistamis-, metsäojitus- ja metsätienrakennushankkeet, joita koskevaa rahoituspäätöstä ei ole voitu maa- ja metsätalousministeriön myöntövaltuuksien puitteissa tehdä edellä mainittua päivää aikaisemmin. Valiokunta kiinnittää myös huomiota siihen, että hankkeiden toteutukset ovat osittain viivästyneet määrärahojen puutteen vuoksi ja että on todennäköistä, että etenkin metsätienrakennushankkeista osa raukeaa lopullisesti, koska tukitaso kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaan rahoitettavissa töissä alenee merkittävästi verrattuna kumottuun metsänparannuslakiin. Tällöin jo hankkeiden suunnitteluun käytetyt varat menisivät hukkaan. Koska lähes kaikki metsäojitus- ja metsätienrakennushankkeet ovat useampien tilojen yhteishankkeita, vaikeuttaa se myös osaltaan hankkeiden toteuttamista pelkästään kestävä metsätalouden rahoituslain mukaisin ehdoin. Valiokunta ehdottaakin jäljempänä säännöksen väljentämistä.

Yksityiskohtaiset perustelut

6 ja 9 a §. Edellä yleisperusteluissa mainitun perustein valiokunta katsoo, että sellaisiin metsänuudistamistöihin, jotka on suunniteltu toteutettavaksi Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain mukaisina ja joita koskeva rahoitushakemus on saapunut metsäkeskukseen ennen mainitun lain voimassaoloajan päättymistä, tulisi voida soveltaa hakemuksen saapumisajankohtana voimassa olleita mainitun lain rahoitussäännöksiä. Valiokunta ehdot-

taakin esitykseen sisältyvää 6 §:ää muutettavaksi tämän mukaisesti.

Valiokunta katsoo kuitenkin, että edellä tarkoitettujen metsänuudistamistyö tulee saattaa viipymättä toteutetuiksi ja Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain rahoitussäännösten soveltaminen päättymään vuoden 2002 loppuun mennessä. Tämä muutos ehdotetaan tehtäväksi esityksen mukaiseen 9 a §:ään.

38 §. Edellä yleisperusteluissa mainituin perustein valiokunta ehdottaa lakiehdotusta muutettavaksi tämän pykälän osalta siten, että sellaisia metsänparannuslain mukaisesti rahoitettavaksi tarkoitettuja hankkeita, joita koskevan suunnitelman maastotyöt on tehty metsänparannuslain voimassaoloaikana, eli vuoden 1996 loppuun mennessä, ja joita koskeva rahoituspäätös on annettu vuoden 1999 loppuun mennessä, saadaan rahoittaa kumotun metsänparannuslain mukaisesti vuoden 2002 loppuun.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös. Valiokunta pitää saamiensa selvitysten perusteella energiapuun haketustuen käynnistämistä ja rajaamis-

ta hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla tarkoituksenmukaisena. Viitaten eduskunnan vuoden 1999 valtion talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä hyväksymään lausumaan valiokunta kuitenkin katsoo, että energiapuun käytön edistäminen tulee hoitaa kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalta osana yleistä energiapolitiikkaa. Esityksessä ehdotetun 1 momentin mukaan energiapuun haketustukea koskevat säännökset olisivat voimassa vain kuluvan vuoden loppuun. Tätä voimassaoloajan rajausta valiokunta ei pidä tarpeellisena, koska säädökset voidaan kumota samalla, kun niitä korvaavat säädökset tulevat voimaan. Valiokunta ehdottaakin rajauksen poistamista.

Valiokunta ehdottaa 2 momenttia muutettavaksi edellä 6 §:ään ehdotetun muutoksen mukaisesti.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

Laki

kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kestävän metsätalouden rahoituksesta 12 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1094/1996) 6 §:n 1 momentin 1 kohta, 13 §:n 1 momentti, 22 §, 24 §:n 1 momentti, 30 § ja 38 §:n 1 momentti,

sellaisena kuin niistä on 22 § osaksi laissa 1286/1997, sekä
lisätään lakiin uusi 9 a § sekä 23 §:ään sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1286/1997, uusi 5 momentti seuraavasti:

6 §

Työlajien määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *metsänuudistamisella:*
(a—c alakohta kuten HE)

d) (*poist.*) Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain (1057/1982) nojalla laadituissa suunnitelmissa tarkoitettuja metsänuudistamistöitä, joita koskevat rahoitushakemukset ovat saapuneet metsäkeskukseen

ennen mainitun lain voimassaoloajan päättymistä;

9 a §

Eräiden metsänuudistamistöiden rahoitus

Poiketen siitä, mitä 8 ja 9 §:ssä säädetään metsänuudistamistöiden rahoittamisesta tai rahoituksen määrästä ja perusteista, 6 §:n 1 momentin 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettuun metsänuudistamistyöhön voidaan vuoden 2002 loppuun saakka soveltaa rahoitushakemuksen saapumisajankohtana voimassa olleita Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain säännöksiä.

13, 22—24 ja 30 §
(Kuten HE)

38 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain tarkoituksiin osoitettuja varoja saadaan käyttää kumotun metsänparannuslain mukaisesti vuoden 1999 loppuun sellaisen metsänparannushankkeen rahoittamiseen, jota koskevan suunnitelman maastotyöt on tehty vuoden 1996 loppuun mennessä tai rahoituspäätös annettu ennen tämän lain voimaantuloa, sekä sellaisen ennen tämän lain voimaantuloa aloitetun

metsänparannustyön rahoittamiseen, joka on suoritettu ilman metsälautakunnan tai metsäkeskuksen ennakkoon hyväksymää suunnitelmaa ja jota koskeva rahoitushakemuksen käsittävä loppuselvitys on toimitettu metsäkeskukselle viimeistään vuoden 1997 loppuun mennessä. Lisäksi tämän lain tarkoituksiin osoitettuja varoja saadaan käyttää kumotun metsänparannuslain mukaisesti vuoden 2002 loppuun sellaisen metsänparannushankkeen rahoittamiseen, jota koskeva rahoituspäätös on annettu ennen 31 päivää joulukuuta 1999 .

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta. Lain 22 § ja 23 §:n 5 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta asetuksella säädettävänä ajankohdantana (*poist.*) .

Sen lisäksi mitä 9 a §:ssä säädetään 6 §:n 1 momentin 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetuista metsänuudistamistöistä, näiden töiden samoin kuin maanomistajan oikeuksien ja velvollisuuksien osalta on noudatettava töiden rahoitushakemuksen saapumisajankohtana voimassa olleita Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain säännöksiä. Tämä ei kuitenkaan koske toimielimiä ja menettelyjä, joihin tämän lain säännöksiä voidaan soveltaa silloinkin, kun muutoin sovelletaan ensiksi mainitun lain säännöksiä.

(3 mom. kuten HE)

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Timo Kalli /kesk
vpj. Kari Rajamäki /sd (osittain)
jäsen. Hannu Aho /kesk
Nils-Anders Granvik /r
Matti Kangas /vas
Marja-Leena Kemppainen /skl
Katri Komi /kesk

Jari Koskinen /kok
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Eero Lämsä /kesk
Pertti Mäki-Hakola /kok
Erkki Pulliainen /vihr
Unto Valpas /vas

MmVM 1/1999 vp — HE 12/1999 vp

vjäs. Olli Nepponen /kok.